

GLAS

List izhaja vsak petek

in velja s poštno vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniki in sovredniku Antonu Laknerju, v Studenic, Furlano-vi hiši šte. 8 III. nadstropje. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

O javnih knjigah ali zemljišnih bukvah.

(Dalje)

Ako bi hotel toraj sedaj kedo svoje posestvo vknjižiti, in zadobiti potem knjižno (tabularno) last, mora najprej po zvedenih (zemljomercih ali peritih) pozvediti s katerimi števkami knjižnega katastra so zaznamovana svoja zemljišča; na to se ima podati k c. k. uradu za javne knjige v Gorici, da pozve, na katerih ime so ista vknjižena. Ta mu izroči izpisek *neznanih knjižnih lastnikov* od dotičnih zemljišč. S tem mora iti k odvetniku, da mu sestavi tožbo proti rečenim *neznanim knjižnim lastnikom* za priznanje lastnine in pravice, dotična zemljišča prepisati. Na to tožbo napove dotična sodnija obravnavni dan, imenuje kuratorja *neznanim knjižnim lastnikom*, priobči razglas ali edikt s pozivom, da naj se oglasi, kdor ima kaj proti tožbi na obravnavni dan in začne toraj tako zvano ediktalno pravdo. Ako tožitelj v tej pravdi okaže tridesetletno mirno posest in istost zemljišč, dovoli imenovan kurator njegovemu v tožbi izročenemu vprašanju; in sodnija izda njemu vgodno razsodbo, na podlagi katere doseže še le po posebni prošnji prepisovanje zemljišč v zemljišnih bukvah.

Da so pa te ediktalne pravde jako težavne in da vzročajo veliko stroškov, lahko vsaki rasumi; zategadel so pa tudi jako redke, in posest in lastnina so na vetru. Iz tega vsega se vidi, da so naše

javne ali zemljišne knjige slabo uredjene in da ne zadostujejo namenu, da bi utrdile in razvidno storile posest in last nepremakljivega blaga.

V javnih knjigah razvidna in utrjena last nepremakljivega blaga, to je hištev suhot ali hramov in zemljišč, je neobhoden pogoj za *hipotekarni up ali kredit*.

Ta se naslanja na to, da podeli lastnik upniku hipoteko ali stojno zastavo na svoje nepremakljivo vknjiženo blago, v zagotovilo v zajem (na posodo) vzetega denarja, in da upnik potem svoj imetek vknjiži. S tem doseže upnik pravico, da sme zastavljeno nepremakljivo blago dolžnika po eksekutivni poti prodati in s tem se plačati, ako ga dolžnik o dogovorjeni dobi ne plača. Ako je na isto nepremakljivo blago več upnikov vknjiženih, zadobijo ti plačilo po tistem redu, v katerem so hipoteko ali stojno zastavo dosegli.

Ker so tedaj upniki do vrednosti zastavljenega nepremakljivega blaga za svoje imetke zagotovljeni, dajajo oni navadno denarje v zajem na hipoteko prav po ceni in če dolžnik obresti redno in točno plačuje, ni mu se bati, da bi ga upniki pritiskali.

Lahka razvidnost vknjiženih hipotek, pospešuje hipotekarni kredit, in za to morajo biti javne knjige tako vredjene, da se lahko vsak prepriča o premoženju in dolgu dotičnega lastnika. Da se to doseže, treba je *glavne knjige*; ta je namreč tako ustanovljena, da je zaporedoma na ime lastnika vknjiženo vse njegovo blago, in da potem koj sledijo hipoteke, tako, da če

odpreš to knjigo vidiš ob enem premoženje in dolgove dotičnega gospodarja.

Deželne javne knjige na Goriškem pa niso na to način ustanovljene, ker nimajo *glavne knjige*; zatoraj nahajamo nepremakljivo blago v posebnih in *hipotek* v drugih knjigah.

Postava za javne knjige na Goriškem je bila izdana dne 10. januarja 1761 l. Usled te postave se zapisujejo hipoteke ali stojne zastave v posebne knjige v tistem redu, v katerem se dovoljujejo; čez vse hipoteke enega in istega leta se sestavi repertorium ali iskavnik (imenik vsih hipotek). Vidi se iz tega, da niso hipoteke čisto nič razvidne.

Če hočeš toraj zvedeti, ali in kake hipoteke obremenujejo kako zemljišče ali kako hišstvo, treba je, da si naročiš pri knjižnem uradu izpisek. Za sestavljanje tega izpiseka mora uradnik pregledati vse knjige leto za letom od leta 1825, ker so bile v tem letu vse hipoteke ponovljene, kar dajo dosti truda in potrate časa, in zategadel je treba včasih več mesecev na izpisek čakati. Tudi ta okorna naprava ne pospešuje hipotekarnega kredita, in za to upije vse ljudstvo po Goriškem, da bi se naše javne knjige primerno preustrojile. Tega dela se je lotil tudi deželni zbor goriški, in je leta 1868 potrdil od gospoda poslanca Antona Goriupa mojstersko izdelan načrt. Žalibog pa da ta ni dosegel najvišega potrdila in še dandanas čakamo brez vspeha prepotrebne preuredbe javnih knjig na Goriškem. (Dalje prih.)

Listek.

Moje misli o novem letu.

Novo leto ima neko posebno moč v sebi, ktero čutimo vsi, vsak po svoje. Veliko ljudi nižjih stanov se novega leta veselijo, ker je kaj doletel; lakomen posestnik ali kapitalist se novega leta pa vselej prestraši, ker prevdarja, koliko mu bo treba o novem letu izdati poslom in drugim enakim osebam, in bi raje tak znesek porabil v pomnoženje svojega premoženja. Zdrav človek si misli o novem letu: Ostanem li v tem letu tudi zdrav in vesel, kakor ravno kar preteklo leto? Bolnik pa, ki že dolgo hira, si misli: Bog vé, ali doživim konec tudi tega leta, ki sem ga dans nastopil? Ker vsakdo čuti v svojem sercu resnico onih besed modrega Salomona: „*Boljši je živ pes, kakor mrtev lev.*“ (Pridg. IX, 4.), in pa: „*Sladka je luč (življenja) in prijetno je očem gledati solnce*“ t. j. na tem svetu živeti. (Pridg. XI, 7.); in dokler še diha človek, vedno še misli:

Saj ne umrjem še tako hitro, še se nadejam kaj časa živeti! — Novega leta se navadno prestrašijo tudi dolžniki, ker se tu računski sklepajo, in dolgovi tirjajo; ali kako plačati, kjer je mošnja prazna, bi nekdanj govoreli, ko smo še s cvenkom imeli opravljati, zdaj pa moramo uže reči: kjer je listnica prazna. — Novo leto je v ne daljnih časih stresalo tudi Evropo, ko so še vseh oči bile obrnjene v Pariz na moža, ki se je iz ječe na cesarjev stol povzdignil, pa tudi pred kratkim svoje cesarstvo zopet odložiti prisiljen bil, ter je v pregnanstvu umrl. On, ki je bil nove neverne, poganske politike ako ne začetnik, vsaj prvi in naj krepkejši pospeševalec, na čegar „*ominozne*“ besede o novem letu je cela Evropa pazila, da si je po njih svoj politiški barometer uredila, je šel uže v večnost ali da z besedami sv. pisma govorim, odšel je „*v hišo svoje večnosti*“ (Pridg. XII, 5.), ker tam v večnosti je več stanovišč, in vsakdo pride tam v svoje posebno stanovišče, večno srečno, ali večno nesrečno, kakor si je tu zaslužil. — Ker nimamo več

nekdanjega politiškega barometra na Francozskem, treba je uže oči drugam obračati, da spoznamo, kako politiško vreme pride po novem letu. Gledati treba na jug, in kakošen veter od tam piha; nam, ki smo pravič jugoslovenci in bivamo v južnem delu Avstrije, je posebno *južnega vremena* se bati, da ne zagazimo odveč v blato. Sever navadno mrazi, pa prinaša jasno vreme. „*Od severja pride zlato*“ (Job. 37, 22.) beremo v Jobovi knjigi; saj je zdavno novi nemški cesar ki na severji stoluje, iz Francozke dežele vse zlato pobral, in tedaj se je ta rek Jobove knjige popolnoma uresničil. Nas Slovane gotovo mrazi veter, ki veja iz severja; pazimo, da nas ta mraz ne prehladi, in da ne bomo od tod hirati začeli. Ali po severnem mrazu pride navadno jasno. Bog daj, da se to le kmali vresniči, ker smo si od tiste strani še hudih viharjev svesti. *Zahodni veter* je nekaj potihnil, odkar je „*mož osode*“ odpadel; po oblakih ki se na zapadu kažejo, je težko še kaj gotovega povedati, ali imamo od tam lepega ali grde-

Deželni zbor goriški.

Sedma seja je bila 17. dec. Predsednik je deželni glavar. Došlo je več peticij katere se izročijo peticijskemu odseku. Vladni zastopnik izroči deželnemu zboru v pretresovanju vladen predlog za uravnavo zdravstvenega poslovanja v občinah, ki se izročijo odseku 5 udov.

Poslanec Ritter stavi v svojem in v imenu svojih tovarišev predlog, da bi se nova peticija predložila državnemu zboru zastran predelske železnice; na Dottorijev nasvet bo sestavil peticijo deželni odbor.

V deželno komisijo mesto izstoplega Pagliaruzzi-a voli se veliki posestnik baron Tacco.

Na to utrjuje Doljak svoj predlog gledé preuredbe deželnega reda, ter se sklicuje na čas in svobodo pri volitvah, ki ono preuredbo zahtevajo, to tirja dalje korist dežele in občin, ki so morale dosedaj vedno voliti 4 poslance, ki v mestu stanujejo. Dottori podpira stavljeni predlog ter nasvetuje, da se odda onemu odseku, kakor omenjeni vladni predlog, kar se tudi sprejme.

Dalje podpira načrt postave, po kateri bodo morale stranke same plačevati stroške, ako niso o pravem času naznanile zemljične služnosti pri dotičnem uradu.

Na to poroča Dottori o načrtu postave, po kateri bi se pod postavno varstvo vzele družinske (consorcijalne) poti t. j. take, katere peljejo do hiš ali zemljišč samo nekaterih, pa jih drugi ne rabijo.

Candussi poroča še o nekih, manj važnih finančnih rečeh, ki se koj odobré.

Konec seje stavi še Deperis v svojem in v imenu več družih poslancev interpelacijo na vlade, kaj namerava ona s tem, da krči neodvisnost deželnega šolskega svetovstva v Gorici, kakor je razviditi iz tega, da ono ne sme neposredno občevati z ministerstvom, ampak posredno po namestništvu in zakaj je samo enega administrativnega poročevalca o šolskih zadevah imenovala za celo Primorje?

Vladni zastopnik obljubi interpellacijo

ga vremena dočakovati. *Vzhodni veter*, in *severno-vzhodni*, kteremu, tudi burja pravimo, kedar začne rogoviliti, je silno močan in hud, in utegne o svojem času, kakor po Krasu in po Ipavskem trgu, korce s hišnih streh doli metati, tako, da ne bo varno mnogo dom zapuščati, da nam kak korec ali kamen s strehe na glavo ne butne, ker bi nas to tudi lahko ubilo. Da bi bil jaz vremeoznanec, hotel bi po vetrnih, ki zdaj vlečejo, kako sodbo izreči, kakošno politiško vreme si zamoremo to leto 1874 obljubiti; toda politika je stvar, za katero naj manj maram, s katero se nisem nikdar pečal, in težko da se bom kedaj v prihodnje ž njo pečal. Kar se ni Janezik učil, tega tudi Auže ne zna. V starih dneh pa se ne lotim novega uka. Tedaj to stvar prepuščam naši mladini, ktera se uže z desetim letom svoje starosti začena s politiko pečati, namesti da bi raje se kaj družega zdatnejšega krepko poprijela. Ako pogledam le tako po vrhu na politiško nebo naše nekdanje „Avstrija“, zdaj „Ciz- in Tranzlajtanija“ ime-

predložiti vladi in na njo odgovoriti o svojem času. Na to se seja konča.

Prihodnjo sejo, katera bo še le po praznikih, naznaniti hoče deželni glavar pismeno.

Dopisi.

Iz Braniške doline, 15. dec. — (O cesti prek Branice — konec) — Pa tudi še v drugem oziru bi hasnila ta cesta, namreč v stratežičnem ali vojaškem. Vpokojeni brigadir baron Gamera je v tem oziru, ko si je dotično tračiranje ali merjenje Braniške ceste ogledal, njeno potrebo tudi kot za državo v stratežičnem oziru važno povdarjal. In kdo tega zdaj ne spozna, ko naše lepo Primorje meji na sicer zdaj Avstriji prijazno hlinečo se Italijo, ktere domljubi(?) pa še vedno, če tudi le bolj skrivše, skilijo po vsem Primorji in še dalje v notrajo Slovenijo. — Nu, mi potrebo te ceste ne sodimo samo iz stratežičnega ozira — to bodi le memogredè omenjeno — ampak nar prvič iz narodno — gospodarskega, in le to edino nam je zdaj mar. Naši deželni poslanci se sicer, kakor sem slišal, izgovarjajo, da prav v cestnih zadevah je največje vsim svojim volilcem zadoštititi; pa ta izgovor, češ da pridejo materialne koristi raznih krajev navskriž, ni dovolj domoljuben in tehten. Če imajo namreč Podčavenske občine že davno svojo cesto na državne stroške, po kateri v pozimskem času huda burja brije, vozove zadržuje ali celo prevrača, zakaj bi nam, svojim ravnopravnim slovenskim bratom, ne privoščili Braniške kot skladovne ceste, oni, ki se tako zlo ponašajo sè svojim *dostledno nedostlednim domoljubjem* (t. j. v oziru poslednje volitve državnega poslanca) i narodnjaštvom, ako jim je res kaj mar za blagostanje vsih delov vbože razkosane Slovenije? Saj moramo mi plačevati doklade celo za take skladovne ceste, od katerih skoraj nobenega dobička nimamo, kakor tudi za šole, ktere nimajo še rednih učiteljev ali pa celo nobenih, kakor se godi Gaberski občini! Vzajemno, nesebično do-

novane domovine, zapazujem neke viharne oblake, kteri mi nič kaj ne dopadajo, in ne vem, ali vdobimo točo, ali ploho, ali pa tudi grom in strele; pravim, da jaz tega ne vem, zato ker v teh rečeh zveden nisem, kakor sem ravno kar rekel. Gotovo pa ne slutim nič dobrega. Ako Bog, usmiljeni Oče, kakega družega vetra ne pošlje, da te grozilne oblake prežene, bodo posebno cerkvena tla od žugajoče nevihte trpela. Tedaj pazite, duhovniki, vzemite ritual, pa „žebrajte žegen“ zoper to nevihto; le glejte, da ni uže prepozno. Prepozno je zvoniti potem, ko je toča uže žito potolkla.

Naši zastopniki v Dunajski lesenjači bodo marsiktero debelo povedali, in marsikaj neumnega, in cerkvi nasprotnega odločili, tega si moremo svesti biti ker jim piha sever, in kar je na severji dobro, mora biti dobro tudi pri nas, si misli marsikteri naših ljudskih osrečevalcev. Odpravljajo tam v „Reichu“ Jezuite, Ligurijane itd., odpravljajo tam diecezanske bogoslovske zavode, ali je zapirajo, se vé da je treba vse to posne-

mo in rodoljubje pa kliče tudi za vzajemno gmotno podporo, kakor jo zahteva duh in napredek sedanjega, če tudi preveč materialnega časa. V ta namen bi služile te moje besede, da bi namreč želja za zidanje Braniške ceste kmalo se spolnila, katero laga našim poslancem gorko na srce.

Eden v imenu mnogih.

Iz Komna, 28. decembra. — „Slov. Narod.“ in po njem tudi sorodna mu sestra Soča v št. 52. prinaša v št. 294. t. l. dopis, kteri tukajšnjim občinarjem priča, da je dopisun na pol slep i gluh, ali pa nesramen lažnik, ker je resnični dogodljej tako lažljivo zasukal.

V resnici bilo je tako:

Štirje prav pošteni (!) Komenski fantje so nesli mrliča k pogrebn. Uže pri hiši umrlega se začno smejeti i norčavati. Gredé sva jih s duhovnim tovaršem č. g. Jan. L. štirikrat resno pogledala in posvarila, da bi pohujšljivo vedenje ustavili; a vse je bilo zastonj. Prišedši blizo cerkve v ulico, kjer ni bilo družih ljudi, nego sami spremljevalci, vkažem fantom merliča doli položiti, ter naprosim 4 može spremljevalce, da naj oni mrliča nesejo, kar so koj prav radi storili, ker se je vsim spremljevalcem nesramno vedenje štirih poštenih (!) fantov gnjusilo.

Laž je torej, kakor dopisun „Narodu“ piše, da so razžaljeni fantje sami mrliča doli položili; laž je, da se je to na pol poti zgodilo; laž je, da so šli fantje od tod domov; laž je, da sem bil prisiljen mrliča varovati, i laž je, da so šli fantje v vas iskati družih nosačev. Res pa je, da so se potem ti štirje poštoni (!) fantje kot paglavci skrivali v zvoniku in okoli cerkve, ker jih je bilo sram, da se je moralo tako proti njim postopati; sram pa jih ni bilo zvečer tirjati preklinjevaje od rodbine mrliča plačilo, ktero niso zaslužili. Plačali so jim vendar njih sramotno vedenje se 4 goldinarji.

Jožef Tončič,
kaplan.

mati tudi pri nas. Ker smo uredbo naših šol iz Prusije vdobili, moramo tudi še vse druge „blage“ prusovske naredbe sprejeti, da ne ostanemo na pol poti. In naši državni možje ne umejo toliko, da se s takim postopanjem kažejo v resnici potomke opic, ki vse posnemajo, kar pri drugih vidijo, bodi si še tako abotno.

V današnjih časih človek res ne vé, kaj bi si želel ali izvolil, ali pod Turkom, ali pod ruskim bičem, ali pa pod nemškim ali italijanskim žezlom živeti! Vsim je na voljo dano, živeti, kakor jim je ljubo, samo nam katoličanom se to ne dopušča. V kratkem bomo lepe reči doživeli, le tako naprej! In kdo je na posled tega kriv, da nam vero zaničujejo, da naši vesti silo delajo? Tega smo si sami krivi, ker smo take može v državni zbor volili. Oj, kdaj se bomo vendar spametili?

(Dalje prih.)

Iz velikih Žabelj, 29. dec. — Potem ko je „Soča“ več duhovnov z blatom ometala, napada v števil. 51. našega g. vikarja z lažmi, ki ranijo vsacega resnicoljubnega Žabeljca. Naš vikar so že 10 let pri nas in uživajo popolno zaupanje in ljubezen od občanarjev, ne pa kakor Sočin dopisnik laže.

On omenja biro; uprašamo ga koliko bir je že on g. vikarju dal? On toži, da se vikar preveč v občinske zadeve meša; mi mu odgovarjamo, da se g. vikar le takrat v občinske zadeve meša, kadar pridejo v dotiko s cerkvenimi; želimo pa, da bi se vselej v naše zapletene obč. zadeve mešali, ker ravno tu njih sveta potrebuje. Dopisnik hvalè tukajšnjega učitelja — govori pa o tem ko slepec o barvah. Gola laž je, da je g. vikarju nova šola trn v peti. Zastran šole so oni že več pohval dobili od višjih oblastnij in zato smo jih tudi za predsednika krajnega š. sveta izvolili; trn o peti so jim le taki ljudje, kakor je Sočin dopisun, ki govori o rečeh, katerih ne pozna. Naša občina šteje 700 duš in med vsemi se nahajata le dva, ki bi rada g. vikarju ukljubovala — in tema dvema se je pridružil še tretji, ki je pred malo leti iz Trsta priromal in ta ne ljubi vikarja zato, ker razkriva njegovo omikapolno obnašanje. Trije možički so tedaj nezadovoljni z g. vikarjem, ti pa niso še občina in za njih besedo nikdo ne porajta. Ostali pa smo zadovoljni z njimi, jih cenimo in ne želimo družega, ko da bi pri nas ostali; to je resnica!

Več občanarjev.

Iz zad Panovca 29. decembra. — (Umor) — V nedolgo vočor okoli 8^{1/2} je pri kmetu P. v Kronbergu mlad cigan 66 let starega cigana za kotom, v pričo domačih in drugih možakov Kronberških, — meni nič tebi nič — z nožem v persa zabodel. Domači so mislili, da ga je s pestjo vdaril in potem po hiši berdavsnil; pa ko so vidili, da se ne gane, stopijo k'njemu, ga vzdignejo — kri mu iz pers bruhne — mertev je bil. — Vsa ciganska derhal z hudodelnikom vred je pa koj pete pobrusila. — To se je vse v enem trenutku zgodilo, tako, da okolistoječi vsi osupnjeni še vedli niso, kam se obrniti. Pred pragom najdejo 8 palcov dolg krvavi nož. — Kakò je to, da dežela ne more kaj, take nadležne postopache iztrebiti? Ker nobeden se ne zmenjanje, se oni — ki nimajo ne božjih ne svetnih postav — sami znebijajo. — Čas bi bil, da bi svetna oblast takim nevarnim potepuhom bolj na perste gledala. — Občina Kronberška, obstoječa iz posameznih, raztrošenih hiš, je skoraj vsaki teden od takih nevšečnih gostov obiskovana. Večkrat se vbogi kmetje pritožujejo, da jih ne morejo odpoditi, boječi se, da jim hrame zažgejo — kakor jim žugajo. — Za kotom imajo oni prvo mesto, domači pa morajo od daleč ogenj gledati. — Gorje pa, ako jim kdo kaj reče; kmetje morajo molčati, ker se jih bojijo; saj vidimo, kaj so v stani storiti. — Marsiktera priprosta ženica — sama doma — prijóče k' sosedi da ji je ciganka, zdaj denarje iz žepa, zdaj kaj drugega izmed pohištva vzela. — Glas vpijočega, oglasi se!

B.

Ogled.

Avstrija. Politika počiva. Edini reči, ki ju časniki prebavljajo, ste „Ofenheim“ in „konfessionalne postav“. Zapor viteza Ofenheima skušajo liberalni časniki — kterih patrone njegova zadeva jako nevšečno kompromittuje — porabiti v to, da odvrčajo javno menjenje od „kracha“, ktere-ga so oni vzročili. „Vaterland“ pa je imel te dni prav čvrst sestavek z napisom „Ofenheim und noch mehr“, v katerem zahteva, da naj se preiskava prične tudi zoper „krachritterje“, to je, one možake (!), kateri so ali so bili pri kormilu (v parlamentu in drugde) ter so svoja častna mesta zlorabili v sebične namene, da so namreč postali upravni svetovalci železnic, ustanovniki raznoterih več ali manj sleparskih podvzetij itd. Ti taki — pravi „Vaterl.“ — so bolj zaslužili, da bi se njih delovanje dobro preiskalo, ko pa Ofenheim. Na vsak način bi se imelo priti do dna v zadevi børsnega poloma od meseca maja 1873. — Kar se tiče cerkveno-politiških načrtov, ki jih ministri pripravljajo za drž. zbor, jezé se liberalni časnikarji, da jim jih Stremayr noče obesiti na nos. Bojé se pa tudi, da ne bi bile nove postavé manj liberalne ko dotične pruske. No, potrpite še malo dni, pa boste jih videli.

Minister Auersperg, Depretis in Horst so bili ^{27/12} poklicani v Budo k cesarju.

Kranjski poslanec dr. Razlag je dobil od svojih volilcev na Gorenjskem nezaupnico (se 60 podpisov), zato ker se je popolnoma vdal Mladoslavencem. Vsled tega je neki mandat že položil, ali Mladoslavenci ga silijo, da naj še na dal je ostane poslanec.

Čudno je, da se v tržaskih časnikih očitno razpravlja vprašanje, ali imajo naše primorske dežele priti pod Italijo, ali ostati pri Avstriji. Nek Vuličević zagovarja v listu „Il Corriere di Trieste“ Slované proti Slovanojedcu „Cittadino“-u. Gotovo je, da, če ne bo avstrijska vlada na Primorskem podpirala Slovanov in pospeševala razvijanja in utrjevanje slovankega elementa, vzrase lahonstvo njej in nam čez glavo, in potlej se brez dvoma ultra-italijanske sanje prej ali pozneje uresničijo.

Ogersko. Kako je l. 1867-68 ves svet občudoval to čvrsto, deviško nadopolno državo! Ogerske zavarovalnice, akcije ogerskih železnic, in drugih ogerskih ustanov in podvzetij so veljale za naj zanesljivše; vse je obračalo oči proti Ogerski, kakor proti vzhajajočemu novemu solncu. In zdaj? Ne børsen — temuč državén „krach“ je nastal tam pri oholih Madjarih. Veselili so se kakor otroci svoje orjaške igrace — da so „velevlast“; le iz milosti so se na nas uboge Cislajtance v časih ozrli; — zdaj ležé v prahu — prav za prav v blatu — vsi potrti, in si ne znajo pomagati! Državni zbor (ogerski) je izvolil komisijo 21 mož, ktera bo imela preiskovati vse državne in finančne razmere in vzroke sedanjega neugodnega stanú ter nasvetovati, kako bi se dale reči zboljšati. Komisija 21terih šteje dokaj veljakov (n. pr. Tisza, Ghyczy, Sennyey), ali sploh so vendarle veči del vladni možje v njej; še neodvisniših Deakovcev niso hoteli spraviti va-njo. Za tega del ne uživa komisija pravega zaupanja. Ker je

honvedstvo (deželna bramba) poglavitni vzrok finančne krize, stavili se bodo gotovo nasveti v komisiji, da naj se ta malo potrebna ustanova odpravi ali pa vsaj nje stan zniža; pa ne verjamemo, da bi večina takim pametnim predlogom pritrdila.

Vnanje države. Rim. Dne 22. dec. pr. t. so imenovali sv. Oče papež 12 novih kardinalov, med kterimi sta tudi 2 avstrijsko-ogerska nadškofa (salcburski in o-strogonski).

Na Španjskem se je vendar spet nekaj važnega zgodilo, to, namreč, da ni republikanski viši poveljnik Moriones proti Karlistom — nič opravil. Kakih 14 dni so bile večé ali manjše bitve blizo Toloze, na zadnje pa je prišel Moriones dvakrat v nevarnost, da bi ga bil Karlistovski general Elio z vso njegovo armado vjel. Po suhem ni mogel več uiti; moral je pisati po ladije, da je spravil na-nje svoje vojake in se umaknil na morje. — Kartageno Madridci še zmeraj brez vspeha oblegajo. — O „Virginius“-u nič novega.

Francosko. Obsojeni Bazaine je že na svojem otoku v srednjem morji (blizo južnega francoskega brega). Med Chambordci in Orleanci postaja mrzenje čedalje večé. Chambordovi legitimniki očitajo Orleancem, da premalo delajo proti republiki. Govori se, da se misli grof Chambord preseliti na Francosko. To bi vlado in Orleance precej vznemirjalo. — V ladjostaji v Civitavecchia-ji (blizo Rima) je že dalj časa francoska ladija „Orenoque“. To ital. vlado draži; zato je neki zahtevala od francoske, da naj pokliče „Or.“ nazaj. — V „rumenih buk-vah“, (to je, v zbirki diplomatičnih pisem), ki jih je vlada Mac-Mahonova te dni narodnemu zboru predložila, ni niti enega pisma, ki bi se bilo poslalo ital. vladi. To kaže, da si francoska in ital. vlada niste preveč prijazni.

Domače novice.

(Deželni zbor) bo imel 7. t. m. sopet sejo.

(„Gorica“) bo imela občni zbor proti koncu t. m. januarja ali v začetku februarja.

(Čitalnični odbor), voljen 30. novembra pret. leta, odpovedal se je prostovoljno, da bi napravil zaželjeno spravo med obema strankama. Nova volitev je bila 30. decembra in vsled dogovora obeh strank so bili enoglasno voljeni: g. And. Jeglič za predsednika, za denarničarja g. Viktor Dolence; za odbornike (pa gg. dr. Tonkli, prof. Povše, prof. A. Marušič, nadz. Vodopivec, prof. Erjavec, dr. Jakopič, učit. Hribar. — Konservativna stranka je pokazala, da gre do skrajne mere, če gre za spravo. Bog daj, da bi bila stalna!

(Gospodarski list), ktere-ga z lastnim trudom izvrstno ureduje g. prof. Povše, strokovnjak v kmetijskih zadevah, bo izhajal tudi v prihodnjic 1. in 15. vsakega meseca. — Posestniki, kmetovalci in obrtniki, sezite po njem! cena mu je za celo leto le 2 gold. — Duhovniki imajo lepo priložnost, ž njim veliko koristiti sebi in svojemu ljudstvu.

Razne vesti.

— *Ropi in umori* — V Dutovljah na Krasu so v pretečenem adventu tatje med zornicami v farovž ulomili in med drugim tudi cerkvene dragocenosti vnesli. Škoda je bila velika, k sreči so pa kmalo tatove zasačili. — Na Sveti večer so tatje pri raznih cerkvah pa Krasè že lomili, pa so jih povsod za časa zapazili in odgnali. — Tudi v Hlevniku v gorenjih Berdih je nameraval mladeneč slabega imena se še drugimi tovarši soseda okraštati na Sv. večer. Pridere ošemljen v spalnico in lomi v skrinjo. Gospodar, junak, da mu ni para, prebudilši se, ga zgrabi ali v tem hipu ga mladeneč z nožem zabode.

— *Koze se po Ljubljani čedalje bolj širijo.* Šolsko mladino so zavoljo tega spustili na počitnice do ss. treh kraljev. — Tudi po Goriskem se pet nadlegujejo, posebno v Šamarjih.

— *Goveja kuga* razsaja tudi v Konjicah na Štajarskem. Razširjena je zdaj po okrajih Ptujskem, Celjskem, Mariborskem in Slov. Graškem.

• *Banka Slovenija* — oddelek: ogenj. Tedni izkaz tega oddelka od dne 8. novembra 1873 kaže: štev. polic 14318 in premije na lastni račun 280652 gold. 15, in enaki izkaz od dne 27. decembra 1873 pa štev. polic 16116 in premije na lastni račun 320960 gold. 75 kr. Posnema se iz omenjenih dveh izkazov, da se je od 8. novembra do 27. decembra 187 pomnožilo štev. polic za 1708 in premije na lastni račun pa za 40.308 gl. 60 kr. Razvida se iz teh števil napredek banke, in da se ona vedno bolj okorinuje.

Mmogo tih polic spada tudi na našo gorisko deželico, ako ravno Sloveniji neka ptuja banka prav po domače še vedno hudo konkurenco dela.

† *G. Matija Koren*, dež. poslanec v Ljubljani in posestnik v Planini je umrl v noči 19. decembra nagloma za mrtudoru. — Večer pred smrtjo sedel je že v družbi nekterih svojih prijateljev in pogovarjal se z njimi o smrti dr. Spazzapana ter jim neki rekel, kako žalostno je, če človek živi in umrje brez Boga in brez svetih zakramentov. Ob navadni svoji uri šel je k počitku zadnjokrat. Imel je navado zgodaj vstajati in iti k sv. maši, potem pa po svojih opravilih. A drugi dan bila je soba še zaprta in ključ je od znotraj tičal v vratih, ko je pismonoša prišel s pismi. Klicali so ga in trkali na vrata, ker pa le ni bilo ne glasu ne družega znamenja, vdrl je ključar vrata v pričo deželnih poslancev Lavrenčiča, Kramariča in Pakiža, ki so ga našli v postelji mrtvega. Ležal je vznak, roke je imel sklenjene čez prsi, odeja pa je bila lepo zravnan, kakor se je zvečer z njo odel, kar je bilo znamenje, da je mirno in brez vsega terpljenja umrl. Smrt je prišla sicer nenadoma, a upamo, da ga ni našla nepripravljenega. Ko je prišel namreč v Ljubljano k deželnemu zboru, bila je njegova skrb za sveti adventni čas prejeti sv. zakramente, v frančiškanski cerkvi videli so ga pri sv. obhajilu. G. Koren je bil obče čisljan in spoštovan, ne samo v Planini in po Notranjskem, ampak tudi po vsih družih krajih, kjer so mirnega in prijaznega moža poznali. De-

želni poslanec je bil že od l. 1861 ter je kot skušen in zlasti v domačih in občinskih rečeh izveden mož poslanecem dal marsikter dober svet. V soboto popoldne spremila je veliko množica ljudi z deželnimi poslanci vred truplo ranjkega na ljubljanski kolodvor, od kodar se je prepeljalo čez Rakek v Planino, kjer so ga v nedeljo 21. t. m. popoldne pokopali. Naj v miru počiva! „Slov.“

— *Tržaškim katoliškim šolam* je za načelnika v šolskem odseku dr. Mojzes Luzzato, ne jud, ampak konfesionlos, kakor je sam rekel. Trst res lepo napreduje; več katoliških dekliških šol ima judinje za učiteljice, tudi o nekterih učiteljih je znano, da nimajo čisto nič vere, in načelnik vsim tem je konfesionlos! — „Slovenec“.

— *Cvet svobodnjaške omike.* — Iz Ipavskega se nam poroča, da so na Sv. večer „svobodnjaki“, da bi se znosili nad dekanom Grabrijan-om, farovž napadli in okna pobili. Bilo jih je neki okoli 15 in sicer oboroženih, med njimi tudi neki nižji uradnik pri davkarji. Bati se je bilo hudih reči, ako bi ne bili ljudje koj na pomoč prihiteli. To je šo manjkalo! — Sodnija ima dotične slov. kulturo — nosce že v rokah.

Gospodarske stvari.

Nekteri vremenski preroki.

(Po Feuserjevem koled.)

Stari skušeni kmetovalci sklepajo o prih. vremenu po vedenju raznih živali. *Dobro vreme* bo n. pr. če sove vpijejo pri oblačnem vremenu, če visoko letè in pojò škerjanci, če slavčki pojò do ranega jutra, če čaplje (rangarji) zelo vpijejo in visoko letè. Tudi žabe, če visoko sedijo, ravno tako metopiri, če pozno zvečer letijo, prerokujejo dobro vreme. Ovce veselo skačejo po pašniku, pastir se veseli lepega vremena. Ravno tako pa moramo prerokovati *slabo vreme*, če vrane plavajo previsoko nad stolpi, skalovjem in glave visoko držé, če lastovke nizko leté, zidovje iščejo ali celo bližne vode, če se golobi pozno vrnejo iz polja in se koplejo, če storklje v gnjezdu svoje mlade pokrivajo. Domača kuretina se valje v prahu. Dolgo trajajoči dež pride, če se mačke mavsajo ali snažijo in ližejo, če pes travo žre, petelini dolgo in neprenehoma pojó in če črvi deževni lezejo iz zemlje.

Kratek dež bo, če zlezejo na površje krote, če krti zlo rijejo in če komarji hudo nadlegujejo ljudi in živino.

Kmalu ima deževati, če se goved liže, če presiči rijejo po krmi, če so pijavke le bolj na površji vode, in če ovce na paši v travo rijejo.

Hudo vreme prerokujejo pijavke, če silijo iz vode; ravno tako čebele, ko se drže blizu čbeljnaka.

Če pa hitijo čebele iz pašnika v čbeljnak, potem se imamo bati hudega viharja. To prerokujejo tudi ribe, če visoko poska-kujejo.

Tudi raki, če lezejo iz potoka na više prostore. To spričuje dogodek, kojega je doživel nek gospod na zgor. Štirskem. Bil

je jako lep dan in ni bilo znamenja, da bi moglo nastopiti neugodno vreme. Ko zagleda strežaj onega gospoda obilo rakov na poti, prerokuje gospodu, da bo kmalu deževalo, da bo hudo vreme. V 4 urah vresničilo se je in hud dež se vlije. Potem je gospod to pripovedoval in prebivalci so mu potrdili, da je istina in da jim raki vedno prerokujejo slabo vreme, kajti vbogi raki beže iz potoka, da jih potem po nastali nevihti dereče kamenje ne pobije. Tu vidimo čut živalic. To kratko za praznike.

„Gosp. list.“

Oznaničnik.

„HOTEL BRANDT“ nova gostilnica pri gledišču,

se je odprla 20. decembra. Hišno uravnavo zamorem primerjati naj večim gostilnicam velikih mest, priskrbljeno je za vsako potrebo. Imam tudi lastna vozova (omnibus) do železnice. Priporočam se p. n. občinstvu za obilno obiskovanje.

K. Brandt.

Javno pripoznanje.

V tekočem letu sem svoje imetje tukaj in na Ogerskem pri „prvi občni zavarovalni banki Sloveniji v Ljubljani“ zavaroval. Slučajno je zadela zavarovane reči na Ogerskem v preteklem mesecu požarna škoda. Omenjena banka, je brž, ko se jej je naznanila škoda, stvar točno preiskala, ter mi dotično odškodnino v mojo popolno zadovoljnost pošteno izplačala. Ta slučaj mi daje povod, da banko „Slovenijo“ vsem posestnikom iskreno priporočam.

V Trstu dne 24. decembra 1873.

F. KALISTER, l. r.
veletržec v Trstu.

Hranilnica, združena s zastavljavnico „Monte di pietà“ v Gorici.

prejema vsak dan, razun nedelj in praznikov, od 8. ure zjutraj do poldne kateri koli znesek denarja ne manjši od 1. gold. in plačuje obresti 5%. Posojuje se tudi denar na nepremakljivo blago (hiše in zemljišča) in na obligacije po 6%. Ta posojila se potem lahko tudi poplačujejo v večkratnih obrokih (ratah), primernih posojenemu kapitalu.

Zastavljavnica (Mont)

izplačuje zneske v srebru na navadne zastave (perilo, prejo, oblačilo itd.), kakor tudi na zlatenino in srebrenino. Ako izplačani znesek 10 gold. ne presega, plačuje se obresti 6%, od večih zneskov pa 8%.